

1. Vy`xansky`j O. S. Menedzhment: uchebny`k / O. S. Vy`xansky`j, A. Y`. Naumov. – [3-e y`zd.]. – M. : Gardary`ka, 2002. – 528 s
2. Stefanenko M. Metodologichni zasady` rozvy`tku torgivel`ny`x pidpry`emstv / M. Stefanenko // Ekonomichna strategiya i perspekty`vy` rozvy`tku sfery` torgivli ta poslug. – 2011. – Vy`p. 2. – S. 348-355.
3. Dolzhans`ky`j I. Z., Lozyuk V. M. Dy`versy`fikaciya tovarnoyi propozy`ciyi torgovogo pidpry`emstva // Mexanizm regulyuvannya ekonomiky`. – 2009. – T. 2, # 4. – S. 70 – 78.
4. Skorobogatov M. M., Kucerubov O. I. Dy`versy`fikaciya yak ody`n iz shlyaxiv pidvy`shhennya efekty`vnosti diyal`nosti pidpry`emstv u suchasny`x umovax / M. M. Skorobogatov, O. I. Kucerubov // Ekonomichny`j visny`k Donbasu. – 2011. – # 3 (25). – S. 18 – 21.
5. Kavun O. O. Dy`versy`fikaciya diyal`nosti pidpry`emny`cz`ky`x merezh u torgivli: sutnist`, formy`, moty`vy` ta ry`zy`ky` zdijsnennya / O. O. Kavun // Problemy` ekonomiky`. – 2014. – # 2. – S. 243-248.

27.08.2018

УДК 338.012

JEL Classification: K230

Мариніч Ігор

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КНИЖКОВОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Книговидання як традиційна основа інформаційної сфери України, яка має давню книжну культуру, належить до стратегічних пріоритетів держави у гуманітарній сфері й потребує особливої політичної відповідальності.

Національне книговидання і книгорозповсюдження виконують основоположну функцію передусім у формуванні культурно-освітнього простору й духовного зростання нового покоління української нації, у розвитку й утвердженні мов етносів

України та державної мови як вирішального етно-консолідуючого чинника. Національне книговидання як стратегічна галузь є невід'ємною складовою національної безпеки й потребує державної підтримки.

Сьогодні у книжковій галузі України існує низка проблем. В умовах доволі низьких показників книгодруку, зниження читацького попиту на друковане видання, вихід на кінцевого споживача є стратегічно важливим завданням для кожного конкретного видавництва, а також і самого автора. Щоб викликати зацікавлення до випущеної літератури, видавцеві та авторові необхідна продумана ефективна стратегія з інформування споживачів про книги, формування за її допомогою позитивного іміджу видавництва і, зрештою, пропагування читання. Тому аналіз стану і перспектив у сфері книжкової промоції, визначення тенденцій у її розвитку є теоретичним та практичним питанням для нинішнього книжкового ринку та є надзвичайно актуальним.

У випуску книжкової продукції спостерігається орієнтація на одночасний друкований, цифровий та мобільний паблішинг; кросплатформність; створення мультимедіа-видань, що поєднують інтерактивні ілюстрації, аудіо-, відеоефекти. Ефективність книговидання в європейських країнах забезпечує розвинена система розповсюдження книжкової продукції.

Сучасні книжкові видавництва та книготорговельні підприємства підвищують ефективність діяльності, використовуючи такі бізнес-моделі та технології: друк на замовлення (*printondemand*); друк після продажу загального тиражу з наступним постачанням (*printposttrading*); краудфандінг (передплатна модель книговидання).

Подібні стратегії дають змогу ефективно використовувати матеріальні ресурси, уникнути складських витрат, налагодити плідну взаємодію зі споживачами. Сучасні комп'ютерні технології використовують і для маркетингових досліджень, реклами та пропаганди книжкової продукції; прямої взаємодії з читацьким середовищем; формування електронних бібліотечних систем.

Ключові слова: книжкова галузь, книжкова продукція, книготорговельні підприємства, друк на замовлення, друк після продажу, краудфандінг, стратегія.

PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF THE BOOK INDUSTRY IN UKRAINE

Book publishing as the traditional basis of the information sphere of Ukraine, which has a long book culture, belongs to the strategic priorities of the state in the humanitarian sphere and needs special political responsibility. National book publishing and book distribution serve as a fundamental function, first of all, in the formation of the cultural and educational space and the spiritual growth of a new generation of the Ukrainian nation, in the development and consolidation of the languages of the ethnic groups of Ukraine and the state language as a decisive ethno-consolidating factor. National book publishing as a strategic industry is an integral part of national security and needs state support.

Today, the book industry in Ukraine has a number of problems. In the conditions of rather low indexes of book-book, reducing the reader's demand for a printed publication, the output to the end user is a strategically important task for each particular publishing house, as well as the author himself. In order to attract interest in the published literature, the publisher and author need a well thought-out effective strategy for informing consumers about books, forming a positive image of the publisher through it, and, finally, promoting reading. Therefore, an analysis of the state and prospects in the field of book promotion, identification of trends in its development is a theoretical and practical issue for the current book market and is extremely relevant.

The publication of book products focuses on simultaneous printing, digital and mobile publishing; crossformity; creating multimedia presentations that combine interactive illustrations, audio and video effects. The effectiveness of book publishing in European countries is ensured by a well-developed distribution system for book products.

Modern book publishers and booksellers increase their efficiency by using the following business models and technologies: print on order (printondemand); print after the sale of the general circulation with the subsequent delivery (printposttrading);

crowdfunding (subscription model of book publishing). Such strategies make it possible to efficiently use material resources, avoid warehouse costs, and establish fruitful interaction with consumers. Modern computer technologies are also used for marketing research, advertising and promotion of book products; direct interaction with the reader environment; the formation of electronic library systems.

Key words: book industry, book products, bookstore enterprises, printing on order, post-sale print, crowdfunding, strategy.

Маринич Игорь

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ КНИЖНОЙ ОТРАСЛИ В УКРАИНЕ

Книгоиздания как традиционная основа информационной сферы Украины, которая имеет давнюю книжную культуру, относится к стратегическим приоритетам государства в гуманитарной сфере и требует особого политической ответственности. Национальное книгоиздания и книгораспространения выполняют основополагающую функцию прежде всего в формировании культурно-образовательного пространства и духовного роста нового поколения украинской нации, в развитии и утверждении языков этносов Украины и государственного языка как решающего этно-консолидирующего фактора. Национальное книгоиздание как стратегическая отрасль является неотъемлемой составляющей национальной безопасности и нуждается в государственной поддержке.

Сегодня в книжной отрасли Украины существует ряд проблем. В условиях довольно низких показателей книгопечатания, снижение читательского спроса на печатное издание, выход на конечного потребителя является стратегически важной задачей для каждого конкретного издательства, а также и самого автора. Чтобы вызвать интерес к выпущенной литературы, издателю и автору необходима продуманная эффективная стратегия по информированию потребителей о книгах, формирование с ее помощью положительного имиджа издательства и, наконец, пропаганда чтения. Поэтому анализ

состояния и перспектив в сфере книжной продвижения, определение тенденций в ее развитии является теоретическим и практическим вопросам для нынешнего книжного рынка и является чрезвычайно актуальным.

В выпуске книжной продукции наблюдается ориентация на одновременный печатный, цифровой и мобильный паблишинг; кроссплатформность; создание мультимедиавидань, сочетающие интерактивные иллюстрации, аудио-, видеоэффекты. Эффективность книгоиздания в европейских странах обеспечивает развитая система распространения книжной продукции.

Современные книжные издательства и книготорговые предприятия повышают эффективность деятельности, используя такие бизнес-модели и технологии: печать на заказ (printondemand) печать после продажи общего тиража с последующей поставкой (printposttrading) краудфандинг (подписная модель книгоиздания). Подобные стратегии позволяют эффективно использовать материальные ресурсы, избежать складских расходов, наладить плодотворное взаимодействие с потребителями. Современные компьютерные технологии используют и для маркетинговых исследований, рекламы и пропаганды книжной продукции; прямого взаимодействия с читательским средой; формирования электронных библиотечных систем.

Ключевые слова: книжная отрасль, книжная продукция, книготорговые предприятия, печать на заказ, печать после продажи, краудфандинг, стратегия.

Постановка проблеми. Розбудова української держави неможлива без розвитку національного книговидання, яке відіграє важливу роль у самоусвідомленні нації, формуванні культури, духовності та водночас є свідченням національно-культурного відродження українського народу. Книга була і залишається найефективнішим засобом передачі знань та ідей у їх єдності та цілісності, а читання книги – найактивніше сприяє виробленню універсальної та фундаментальної картини світу, формування різнобічного світогляду, глибинних переконань людини, стимулюванню її участі в житті суспільства. Численні засоби масової інформації не можуть у цих аспектах конкурувати з

книгою, так як дають короткострокову і фрагментарну інформацію про навколишній світ. Розвиток сучасних ЗМІ та інформаційних технологій повинен надавати нові можливості для розвитку книговидавництва.

В умовах розвитку інформаційного суспільства в Україні повинна формуватися державна політика, спрямована на розвиток вітчизняного книговидавництва з метою задоволення культурно-освітніх потреб суспільства; забезпечення захисту національного інформаційного простору; забезпечення конкурентоспроможності української книги на внутрішньому а в майбутньому і зовнішньому ринках шляхом використання суб'єктами видавничої справи нових технологій книговидавництва та поліпшення якості української книжкової продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В якості сучасних науковців, які досліджують перспективи розвитку вітчизняної книжкової галузі доречно віднести: Г.П. Грета, О.В. Афонін, А. Мураховський та ін. Досліджуючи український ринок книговидавництва та книгорозповсюдження фахівці підкреслюють необхідність вивчення закордонного досвіду та потребу впровадження інноваційних підходів для розвитку цього ринку.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Залишаються невирішеними питання, пов'язані із сучасним розвитком книжкової галузі в Україні, впровадженні існуючих за кордоном методів і стратегій, що підвищують ефективність діяльності в даній царині

Формування завдання обумовлене оновленнями на книжковому ринку в Україні на основі прискіпливого аналізу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Книговидавництва України досі має низькі показники випуску книжкової продукції. Впродовж 1993–2008 рр. показник випуску не перевищував двох книг на душу населення і за результатами 2008 р. становив 1,26 книги, а далі почав поступово зменшуватись. Загальний випуск книжкової продукції з 2008 р., коли становив 58,2 млн прим. і 24040 назв видань, опустився до 24,9 млн. примірників в 2017 р. Кількість назв видань кожного року збільшується, але загальний тираж навпаки – зменшується, за виключення останніх двох років, але не досягаючи сприятливих років 2008, 2012 і 2013. Книжкова продукція в Україні з кожним

роком стає різноманітнішою, але загальна кількість примірників є недостатньою. Так, щоб досягнути рівня 1991 р., вітчизняні книговидавці повинні збільшити щорічний випуск ще на 80 млн прим. [4, с. 20].

Відзначається також зменшення середнього тиражу видання. Так, у 1991 р. він становив 23,3 тис. примірників, а у 2017 р. – 2,4 тис. Зниження тиражів є загальносвітовою тенденцією. Для видавництва видання невеликого тиражу у 2–3 тис. примірників є більш безпечним та економічно вигідним. Точніше, собівартість такого примірника буде вищою, ніж у багатотисячника, але й вірогідність реалізації вища, що для вітчизняного видавця є вирішальним.

Книжковий ринок України заповнений продукцією з близького зарубіжжя. Аналіз статистичної інформації з даного питання свідчить, що у 2008 р. частка імпорту друкованої продукції становила близько третини загального товарообороту, а саме 105,8 млн дол., а в 2017 р. – 98,6 [5]. Роздрібний товарооборот книг, газет, журналів, друкованих та на електронних носіях за результатами 2017 р. становив 1764,9 млн. грн (близько 350 млн. дол.) [5].

У 2008 р. українською мовою було видано 16417 назв видань (68,3%) сукупним тиражем 32606,1 тис. прим. (56,1%); в 2010 р. – 14852 (65,8%); в 2013 р. – 16310 (62%); в 2016 р. – 14900 (70%); в 2017 р. – 15789 (71,6%), загальним тиражем 32859,7 тис. примірників (72,8%). Російською мовою в 2008 р. було видано 5748 назв видань (23,9%) сукупним тиражем 22534,9 тис. прим. (38,7%); в 2010 р. – 5554 (24,6%); в 2013 р. – 7198 (27,3%); в 2016 р. – 3964 (18,6%); в 2017 р. – 3889 (17,6%), загальним тиражем 9439 тис. примірників (20,9%).

Загальна кількість випуску книжкової продукції за останні два роки починає зростати, при чому перевага віддається україномовним виданням. Але найбільші показники простежуються в 2012 та 2013 роках. Протягом останніх років даний показник нестабільний, що, звичайно, є негативним явищем для українського ринку в умовах його наповнення імпортною продукцією. На кожного мешканця України в 2017 році видано всього 0,5 книги. Середній тираж одного україномовного видання становить 2 тис. екземплярів.

Такий стан справ, звичайно, виник у результаті впливу певних причин. Фінансова криза, низька платоспроможність населення, посилення податкового тиску та відсутність послідовної протекціоністської політики з боку держави, масивний імпорт книжкової продукції з Росії, зруйнована книгорозповсюджувальна мережа, використання технічно застарілого поліграфічного обладнання, залежність від імпоротної сировини та слабо розвинена вітчизняна сировинна база, високі ставки по кредитах, брак коштів на придбання нового поліграфічного устаткування та сучасних матеріалів, повільне впровадження у виробництво новітніх технологій та ринкових методів управління є основними причинами теперішнього становища книговидавництва в Україні.

Узагальнюючи дослідження провідних учених-книгознавців [2, 6], можна виділити такі основні причини сучасного стану книжкового ринку в Україні:

1. Державна політика та законодавче поле.

В наукових працях виділено декілька етапів розвитку законодавчого поля у сфері книговидавництва:

I. 1990–1994 рр. – зародження нової правової бази;

II. 1995–2001 рр. – криза у книжковому законодавстві;

III. 2002–2003 рр. – стриманий оптимізм [7].

IV. з 2004 р. – період поступового відродження книговидавництва [6].

V. з 2015 р. – відновлювальний етап.

2. Фінансова криза 1990-х.

Безумовно фінансова криза 1990-х років мала визначальний вплив на тогочасний занепад книговидавничої справи. Низька платоспроможність населення, прагнення задовольняти первинні потреби і зниження інтересу до книги у споживачів, переорієнтація капіталу та бізнесу на більш прибуткові сфери, призвели до зниження обсягів продажу книжок, зменшення обігових коштів видавництва та поліграфічних фабрик, сприяли руйнації книготорговельних мереж. Зниження фінансових можливостей поліграфічних фабрик у свою чергу уповільнило оновлення парку технологічного обладнання, впровадження нових технологічних розробок, що призвело до морального та фізичного старіння поліграфічного устаткування.

3. Руйнація системи книгорозповсюдження.

Важливою складовою видавничої справи є книгорозповсюдження. Мало видати книгу, потрібно ще донести її до читача, доставити у всі куточки країни, щоб вона реалізувала свою інтелектуальну та товарну функцію.

Руйнація системи книгорозповсюдження негативно вплинула на функціонування книговидавничої справи в Україні, значно обмеживши можливості збуту книжкової продукції і уповільнивши розвиток галузі.

4. Технічна база галузі.

Розвиток книговидавничих технологій, нових видів матеріалів, вимог до швидкості та якості поліграфічного виконання ставлять нові завдання перед поліграфістами, стимулюють їх якнайефективніше використовувати свої трудові, фінансові та технічні ресурси. У цьому контексті важливим завданням є технічне переоснащення підприємств.

Державним бюджетом фінансування переоснащення поліграфічних підприємств не передбачено. Асортиментного ряду поліграфічних машин, що виробляються в Україні, недостатньо для забезпечення потреби в необхідному обладнанні. На підприємствах галузі головним чином використовуються імпортні дорогі машини.

5. Залежність від імпортної сировини.

Український видавничий ринок залежить від імпортної паперової сировини. Власні обсяги випуску паперу недостатні. Так, 2010 р. потреби видавців та інших споживачів офсетного паперу були задоволені лише на 12,1% вітчизняною продукцією, решта – близько 105 тис. т паперу – імпорт. Виробництво газетного паперу покриває потреби вітчизняних видавців лише на 20%. Постачальниками паперу в Україну є Росія, Німеччина, Словаччина, Польща [8, с. 17]. За даними Держкомстату, імпорт паперу та картону становить за результатами 2017 р. 1,3 млрд дол.

Підсумовуючи зазначимо, що книговидавнича справа на даному етапі перебуває у незадовільному стані. Основні показники випуску книжкової продукції малі і не задовольняють потреби споживачів. Книжковий ринок заповнений імпортною продукцією і обсяги імпорту щороку збільшуються. На сьогодні вітчизняна книга є малодоступною у віддалених куточках країни і

існуюча система книгорозповсюдження не задовольняє потреб споживачів. До нинішнього стану справ призвели об'єктивні причини, які зберігались упродовж років і мали серйозні наслідки. Серед таких факторів можна виділити: фінансову кризу 1990-х, тривалу відсутність пільг, руйнацію системи кригорозповсюдження, застарілу технічну базу галузі, залежність від імпоротної сировини. Для виправлення ситуації українське книговидання потребує виваженої державної політики, створення сприятливих умов для розвитку, запровадження комплексу заходів з його підтримки. Пошук шляхів виходу з ситуації, що склалася у вітчизняній книговидавничій справі, вимагає ретельного дослідження та подальшого розроблення.

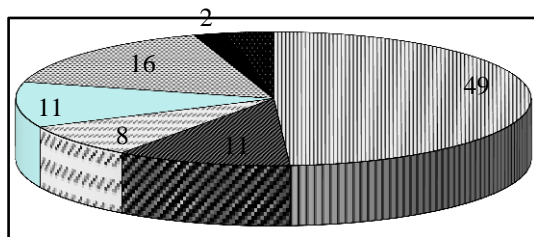
Для аналізу книжкового ринку України обрано інформацію лише про внутрішній ринок країни, який за приблизними підрахунками забезпечує від 20 до 23 % усього книгоспоживання в державі, тоді як сукупний легальний, індивідуальний та нелегальний імпорту з Росії разом з піратськими виданнями становить приблизно 73-74% долі ринку.

Завдяки різноманітним ініціативам, включно зі звільненням від сплати податків, у 2008 році після періоду сталого росту і до початку міжнародної економічної кризи, котра почалася того ж року, розповсюдження книг досягло показника в середньому 1,26 книги на українця, тоді як річний випуск нових найменувань потроївся та знову досяг рівня 1990-х років – 21 500 нових публікацій та 1 326 нових видань у 2011 році. У наступному десятилітті після 2002 року спостерігався значний ріст показників видавничого сектора, починаючи від 11 651 нової публікації, 793 перевидань та сукупного тиражу 48 мільйонів примірників. 2008 рік ознаменував пік розвитку цієї галузі з показниками 22 825 нових публікацій, 1 225 перевидань та сукупного тиражу 58 мільйонів примірників. Після цього почалась економічна криза, яка завдала руйнівного удару цілій країні, а разом з тим видавничій сфері та іншим галузям промисловості. Тим не менше, до 2011 року світ побачило 21 500 нових видань та 1 326 перевидань, що загалом становило 47 мільйонів розповсюджених примірників. У 2011 році було офіційно зареєстровано 1 576 книговидавців, серед яких 484 випускали 10 чи більше публікацій на рік (у 2008 році ці цифри становили 1 792 та 454 відповідно).

Середній тираж видань становив 3 800 примірників у 2002 році, тоді як у 2007 році – 3 100, у 2011 – 2 000. Для художніх видань тенденція була дещо іншою: з 1 500 примірників у 2002 до 2 500 у 2011 році. Проте ця цифра все ще значно поступалась показнику 2007 року, який становив 3 300 примірників. Зараз Україна, хоч і незначно, але нарощує книговидавництво, і це засвідчують результати починаючи з 2015 року. В 2015 році це було 19800 назв, сумарно 36,9 млн примірників всіх книжок – разом з підручниками для загальноосвітньої школи, навчальною, методичною, художньою літературою. У 2016 році ця кількість склала 21300 назв і 48,8 млн примірників.

Електронні книги почали набувати популярності в Україні з появою таких електронних пристроїв для читання, як *PocketBook*, з переважаючим форматом документів PDF, ePub та TXT, а також регіонально популярним FB2. Проте, піратські електронні книги все ще серйозно домінують на ринку порівняно з легальним ринком електронних книг, котрий починає поволі з'являтися в Україні.

Останніми роками відпускна ціна книги українських видавництв містила такі середні розміри витрат і рентабельності (рис. 1).

□ друк і матеріали	■ редакційні витрати
□ авторський гонорар	□ рентабельність
■ загальні витрати	■ маркетинг і реклама

Рис. 1. Відпускна ціна книги зі статтями витрат і рентабельністю, у % (побудовано з даними [10])

Української Асоціації видавців і книгорозповсюджувачів оцінює внутрішній книжковий ринок так [9, 10]:

- книжки, видані українською, російською та мовами національних меншин — 20–23 %;
- книжки, імпортовані з усіх країн, крім Росії, — близько 5 %;
- книжки з Росії (імпортовані легально, контрабанда і піратське додрукування) — 73–75 %.

Експерти галузі оцінюють оборот роздрібної торгівлі книг в Україні приблизно у 750-800 мільйонів гривень. Приблизно 25 мільйонів примірників розповсюджують через канали роздрібної торгівлі, тоді як загальний обсяг книговидання в Україні становить приблизно 47 мільйонів примірників.

Частка вітчизняних видань на книжковому ринку в різні роки коливалась від 5–7 % до нинішніх 20–23 %, однак на ринку завжди переважали книжки російських видавництв.

Сумарний обсяг роздрібних продажів книжок розміщено на рис. 2.

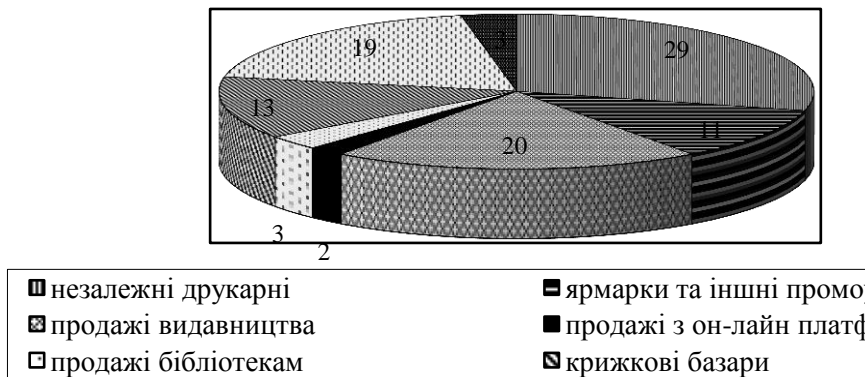

Рис. 2. Загальний обсяг продажу книжок, %
(побудовано з даними [10])

Аналізуючи стан розвитку даної галузі слід відзначити ряд значних проблем, які стримують розвиток книговидання, зокрема недостатній рівень державної підтримки даної галузі,

низька конкурентоздатність, низький рівень попиту українців на книжкову продукцію, зумовлений зростанням цін на книжкову продукцію, зменшенням реальних доходів населення (за даними Держкомстату питома вага витрат домогосподарств на задоволення культурних потреб (в т.ч. на придбання книг) та відпочинок за останні роки становить 2,4%), і відсутністю інтересу до книжкової продукції.

Висновки. Дослідження видавничого ринку України свідчить про те, що він неструктурований, в країні нема чіткої державної політики в царині книговидання. Рішення влади щодо формування видавничого сектору національної економіки як культурної індустрії європейського зразка були фрагментарними і не сприяли його розвитку.

Утім видавничий сектор України має значний інтелектуальний, організаційний, технологічний потенціал, реалізація якого могла б забезпечити досить швидкий розвиток ринку книги і надати йому рис культурної індустрії.

Для цього потрібно:

- створити управлінську структуру як громадського інституту (за прикладом Франції чи Польщі) або органу виконавчої влади, яка б працювала на розвиток національного книговидання та його структуризації;
- розробити державну комплексну програму популяризації книги і читання;
- забезпечити системне бюджетне фінансування бібліотек;
- надати суб'єктам видавничої справи доступ до кредитних ресурсів, створити законодавчі умови, за яких стане можливим залучення до книговидання інвестиційних ресурсів з інших сфер національного бізнесу;
- організувати системне і комплексне наукове дослідження книжкового ринку;
- гарантувати з боку держави захист прав автора та видання і на ринку традиційної паперової книги, і в сфері електронних видань, системно боротись з виявами піратства;
- розробити законодавчий акт, який би обмежував торгівлю націнку на книжкову продукцію у роздрібній торгівлі, або встановити єдину роздрібну ціну в усіх точках продажу книжок.

Література

1. Грет Г. П. Книгорозповсюдження в структурі книжкової справи України / Г. П. Грет // Вісн. Львів. ун-ту. – Вип. 12. – 2012. – С. 105-116.
2. Афонін О. В. Українська книга в контексті світового книговидання / О. В. Афонін, М. І. Сенченко. – К. : Кн. палата України, 2009. – 278 с.
3. Мураховський А. Держава всіляко підтримує розвиток книговидавничої галузі [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=65823
4. Сенченко М. Книгодрукування трьох слов'янських країн: Україна, Білорусь, Росія // Вісник книжкової палати. – 2008. – № 3 – С. 3–9.
5. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим дотупу: <<http://www.ukrstat.gov.ua/>>.
6. Кучина Н.І. Розвиток книговидавничої справи в незалежній Україні : автореф. дис... канд. іст. наук: 17.00.01 / Київський національний університет культури і мистецтв. – К., 2007. – 20 с.
7. Копистинська І. М. Тенденції сучасного вітчизняного книговидання: організаційний, тематичний та рекламно-промоційний аспекти (1991–2003 рр.): Дис... канд. філол. наук / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Інститут журналістики. – К., 2004. – 223 с.
8. Водозазька С. Українська поліграфія в статистичному вимірі // Друкарство. – 2005. – № 2. – С. 14–18.
9. Офіційний сайт Книжкової палати України. Випуск видавничої продукції в Україні в 2015 році [Електронний ресурс] / Книжкова палата України. – Режим доступу: http://www.ukrbook.net/statistika/statistika_2015.
10. Українська асоціація видавців та книгорозповсюджувачів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.uabooks.info.

1. Hret H. P. Knyhorozpovsyudzhennya v strukturi knyzhkovoyi spravy Ukrainy / H. P. Hret // Visn. L'viv. un-tu. – Vyp. 12. – 2012. – S. 105-116.
2. Afonin O. V. Ukrayins'ka knyha v konteksti svitovoho knyhovydannya / O. V. Afonin, M. I. Senchenko. – K. : Kn. palata Ukrainy, 2009. – 278 s.
3. Murakhovskyy A. Derzhava vsilyako pidtrymuye rozvytok knyhovydavnychoyi haluzi [Elektronnyy resurs]. — Rezhym dostupu: http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=65823
4. Senchenko M. Knyhodrukuvannya tr'okh slov"yans'kykh krain: Ukrainy, Bilorus', Rosiya // Visnyk knyzhkovoyi palaty. – 2008. – # 3 – S. 3–9.
5. Ofitsiynny sayt Derzhavnogo komitetu statystyky Ukrainy [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <<http://www.ukrstat.gov.ua/>>.
6. Kuchyna N.I. Rozvytok knyhovydavnychoyi spravy v nezalezhnii Ukraini : avtoref. dys... kand. ist. nauk: 17.00.01 / Kyyivskyy natsional'nyy universytet kul'tury i mystetstv. – K., 2007. – 20 s.
7. Kopystynska I. M. Tendentsiyi suchasnoho vitchyznyanoho knyhovydannya: orhanizatsiynny, tematychnyy ta reklamno-promotsiynny aspekty (1991–2003 rr.): Dys... kand. filol. nauk / Kyyivskyy natsional'nyy un-t im. Tarasa Shevchenka. Instytut zhurnalistyky. – K., 2004. – 223 s.
8. Vodolazka S. Ukrayins'ka polihrafiya v statystychnomu vymiri // Drukarstvo. – 2005. – # 2. – S. 14–18.
9. Ofitsiynny sayt Knyzhkovoyi palaty Ukrainy. Vypusk vydavnychoyi produktsiyi v Ukraini v 2015 rotsi [Elektronnyy resurs] / Knyzhkova palata Ukrainy. – Rezhym dostupu: http://www.ukrbook.net/statistika/statistika_2015.
10. Ukrayins'ka asotsiatsiya vydavtsiv ta knyhorozpovsyudzhuvachiv [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: www.uabooks.info.

28.08.2018